

– відсутність систем роботи по формуванню усвідомлення цінності здоров'я і здорового способу життя.

Реалізація принципу збереження й зміцнення у педагогічному процесі здоров'я його суб'єктів передбачає:

1) зміну ціннісних орієнтацій педагогічного процесу і привнесення у систему абсолютних цінностей *здоров'я його суб'єктів*; формування вимог до змісту освіти, форм і методів організації педагогічного процесу, дотримання яких забезпечить його виконання:

а) відбір освітніх програм повинен здійснюватися з урахуванням того, що учень повинен одержати достатні знання про здоров'я своє й інших, способи його збереження й зміцнення, про негативні фактори, які впливають на здоров'я;

б) структура змісту освіти повинна забезпечити умови, за яких у кожного учня по мірі його розвитку складаються цілісні знання про здоровий спосіб життя, про можливі життєві стратегії, відповідальність самої людини за своє здоров'я і свою долю;

в) технології організації педагогічного процесу, які використовуються у реальній практиці, у якості основних показників результативності повинні включати параметри здоров'я як учнів, так і вчителів;

2) розгляд педагогічного процесу як послідовності педагогічних задач, які вимагають пошуку розв'язків і не будуть здоров'язатратними для його суб'єктів;

3) включення до структури аутопсихологічної складової професійно-педагогічної компетентності (за Кузьміною Н.В.) емоційної компоненти.

Отже, організація здоров'язберігаючого процесу навчання й виховання пов'язана зі змінами на трьох його рівнях: ціннісно-орієнтаційному, предметно-змістовному й організаційно-діяльнісному.

Проведений аналіз засвідчив головну *педагогічну проблему* сучасної школи: примусово-інформаційний підхід до організації навчально-виховного процесу, що призводить до ущербної трансформації мотиваційної сфери учнів, а це в свою чергу обумовлює психічне перенапруження, зниження навчальної активності й загального розвитку та ослаблює здоров'я школярів у цілому, провокує їх до асоціальних проявів і шкідливих звичок. Ці тенденції протистоять ідеї формування морально-здорової особистості й вказують на необхідність цілеспрямованого формування у вчителів валеологічного ставлення до своєї професійної діяльності.

Отже, сьогодні в оцінку якості освіти як обов'язковий компонент мають входити її негативні ефекти та їх наслідки.

ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ УЧНІВ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ЗООЛОГІЧНИХ ВІКТОРИН

*Т.С. Пільгук
Полтава, Україна*

Біологічна освіта повинна бути побудована так, щоб кожний її етап був пронизаний ідеєю формування пізнавального інтересу у учнів до біології, взаємозалежності і взаємодії людини і природи.

Формування пізнавального інтересу учнів до біології в процесі викладання природничо-наукових дисциплін протікатиме успішно, якщо застосовувати різноманітні ігри.

Актуальність гри в навчальному процесі на сьогодні підвищується, з одного боку, у зв'язку з доступністю різних джерел пізнання, наростанням обсягу різноманітної інформації, що поставляється телебаченням, відео, Інтернетом, а також, по-друге, все більш масштабним використанням засобами масової інформації ігрових технологій.

Вікторина – пізнавальна гра, яка складається з запитань і відповідей з різних галузей науки, техніки, літературі та мистецтва, поєднаних якоюсь загальною темою. Запитання відбираються з урахуванням віку та рівня знань учасників[2].

Ігри-вікторини широко розповсюджені серед школярів. Проводиться на класних і загальношкільних вечорах, на заняттях предметних гуртків. Виховна цінність вікторини в тому, що вона розвиває винахідливість і активність учнів, розширює їх світогляд, сприяє розумовому вихованню, розвитку пізнавальних інтересів і творчих здібностей, кмітливості, допомагає виявляти знання учнів в тій чи іншій галузі науки, техніки, мистецтві. Захоплююча ігрова форма вікторин збільшує емоційний тонус, сприяє кращому засвоєнню змістової інформації вікторин[2].

Отже, метою вікторини є розвиток пізнавальних інтересів учнів, підвищення рівня їх інтелектуального розвитку, формування наукових знань, активності та самостійності. Вікторини можуть бути: літературні, математичні, науково-технічні, спортивні тощо, а також змішані.

Інтерес учнів до вікторин і успіх її залежить від вдало складених питань і ступеня активності школярів. Питання можуть ставитися усно і письмово. Питання, які складаються в письмовій формі, яскраво оформлюються на великому аркуші паперу, ілюструються малюнками і передчасно вивішуються для загального ознайомлення. Інтерес до таких питань збільшується, коли школярі беруть участь не

тільки в їх оформленні, а й в складанні, а також коли питання пробуджують творче мислення учнів, є посильними і цікавими для них.

Чітке і ясне формування питань – обов'язкова вимога до їх відбору для вікторини. Ступінь складності, кількість питань, що пропонується залежить від віку учнів, рівня їх підготовленості, їх розумових здібностей. Чим старші школярі, тим складніші можуть бути питання і тим більше їх може бути запропоновано учасникам гри. На підготовчому етапі відбувається вибір галузі знань для змісту вікторини, визначення цілей та завдань проведення, критерії та умови визначення переможців, створення творчої групи та розподілення обов'язків між її членами, складання плану підготовки та проведення вікторини, визначення дати, місця, ходу та часу проведення [1,3].

При складанні запитань слід враховувати індивідуальні та вікові особливості, інтереси й потреби учнів класу, паралелі.

Використовуючи той чи інший рівень завдань потрібно враховувати індивідуальні особливості мислення учнів. Це підвищує рівень самостійності і творчої діяльності учнів та створює умови для більш повного й ефективного використання інтелекту кожного [1].

Література

1. Грицай Н. Позакласна робота з біології / Н. Грицай // Біологія і хімія в школі. – 2005. – №6. – С.28–31
2. Задорожний К.М. Навчальні ігри на уроках біології / К.М. Задорожний. – Х.: Основа, 2006. – С.28–31
3. Циганова Ю. Позакласна робота та розвиток соціальних якостей / Ю. Циганова // Відкритий урок: розробки, технології, досвід. – 2008. – №9. – С.65–68.

ПЕДАГОГІЧНА ПІДТРИМКА ДИТИНИ

*А.М. Пінчук
Полтава, Україна*

Педагогічна підтримка дитини є досить актуальною в сучасному суспільстві, зокрема в загальноосвітньому навчальному закладі. В систему педагогічної підтримки включається психологічна, соціальна і медична – оскільки всі вони інтегруються освітнім закладом. Це передбачає наявність медичної, психологічної, соціальної допомоги і підтримки як своєрідних методів виховання, оскільки саме вчитель виступає професіоналом, який стримує цілісність дитини, бере на себе інтегруючу функцію. Роль учителя полягає в першому випадку в тому, щоб допомогти дитині побачити свою проблему, знайти і усвідомити її причину, знайти способи або створити умови для її вирішення; навчити дитину «жити з нею», перемістити її на менш значущий рівень, тим самим створити умови для актуалізації інших потреб, а, можливо, знайти іншу проблему, яка є причиною невирішеності даної. Усвідомлення дитиною негативного або нового досвіду допомагає їй розвивати себе.

Метою даної статті є висвітлення сутності педагогічної підтримки, «зрощування» суб'єктної позиції дитини. Завдання педагогічної підтримки:

1. виявлення і власне розуміння вчителем проблеми дитини, усвідомлення всієї ситуації її саморозвитку;
2. створення умов для усвідомлення дитиною перспективи особистого саморозвитку;
3. аналіз виховного впливу педагогічної підтримки.

Педагогічна підтримка дитини – це процес спільного з дитиною визначення її власних інтересів, цілей, можливостей, шляхів подолання перешкод і проблем, що заважають їй зберегти свою людську гідність і самостійно досягнути бажаних результатів у навчанні, самовихованні, спілкуванні, способі життя, – таке визначення нам здалося найбільш вдалим, його дав автор концепції «Педагогічна підтримка дитини в навчанні» О. С. Газман [1].

Для навчання і виховання важливо, щоб дитина навчилася володіти культурою, а для педагогічної підтримки важливо, щоб вона навчилася володіти собою, вчилася ставати господарем свого життя, що вміє піклуватися, влаштовувати, застосовувати й використовувати своє життя на свій розсуд. Педагогічна підтримка не протистоїть навчанню й вихованню, а доповнює їх: посилює їхню ефективність, оскільки служить «містком» для виникнення самовиховання та мотивованого учіння [3].

Дорослі до кінця не усвідомлюють, у якому постійному могутньому потоці, що впливає на свідомість і почуття, перебуває дитина. Вплив збільшується, а живе спілкування зменшується. В потоці інформації, в оточенні багатьох людей дитина зазвичай залишається самотньою, оскільки ніхто не зважає на її думку, нікого вона здебільшого не цікавить, ні на що й ні на кого не впливає, тому не варто дивуватись закритості дітей перед дорослими.

Займаючи особливу педагогічну позицію, доросла людина може стати «умовою» для освіти учня, допомагаючи перекоструювати проблему в низку завдань, зрозумілих і прийнятних для дитини. Але це стає можливим лише тоді, коли сам учитель визначає свою позицію, яка, у свою чергу, зумовлює мету і завдання специфічної професійної діяльності – індивідуальної педагогічної підтримки [2].